

NIEZAPOMNIANA PRZYGODA W LGD „DORZECZE WISŁOKA” GMINA BUKOWSKO

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Instytucja Zarządzająca PROW 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Publikacja opracowana przez Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej, współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania 19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

MAPA GMINY BUKOWSKO

NIEZAPOMNIANA PRZYGODA W LGD „DORZECZE WISŁOKA” GMINA BUKOWSKO

Fot. R. Neumann

Bukowsko 2021

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	3
O LGD „Dorzecze Wisłoka” słów kilka	5
Atrakcje turystyczne Gminy Bukowsko	12
Atrakcje turystyczne na terenie LGD „Dorzecze Wisłoka”	16
Sport i rekreacja	20
Dziedzictwo przyrodnicze	24
Gdzie spać? Gdzie jeść?	36
Noclegi oraz gastronomia LGD „Dorzecze Wisłoka”	42
Jak do nas dojechać?	48

Szanowny Turysto!

Oddajemy w Twoje ręce wydawnictwo, w którym przedstawiamy walory historyczne, przyrodnicze i kulturalne LGD „Dorzecze Wisłoka”, a szczególnie mało znanej Gminy Bukowsko. Ta namiastka informacji na pewno sprawi, iż zapragniesz poznać więcej... a zapewniamy, że jest co.

Gmina Bukowsko to bogactwo pięknych lasów, gdzie znaleźć można grzyby, spotkać leśną zwierzynę. Ponadto łąki obfitujące w zioła, kwiaty i piękne rośliny. To okolice o ciekawym ukształtowaniu terenu, który sprzyja wędrownikom pieszym, turystyce rowerowej i konnej.

Każdy znajdzie tu coś dla siebie... To bogactwo historii, której ukryte ślady znaleźć można w lasach. Jeśli chcesz miło spędzić czas z rodziną czy też w samotności, to jest to miejsce właśnie dla Ciebie!

Przyjedź...

Przekonaj się...

a na pewno wrócisz!

Zapraszamy...

O LGD „DORZECZE WISŁOKA” SŁÓW KILKA

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Wisłoka” powołane zostało na zebraniu założycielskim, które odbyło się 11 stycznia 2008 r. w Besku.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Wisłoka” jest partnerstwem trójsektorowym, którego członkami są przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego obszaru gmin: Besko, Bukowsko, Rymanów i Zarszyn. Wspólnie tworzymy Lokalną Grupę Działania, której głównym celem jest realizacja inicjatyw na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Dzięki podpisanej umowie o warunkach i sposobie realizacji LSR finansowanej ze środków

Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w ramach ogłaszanych naborów wniosków udzielamy wsparcia: przedsiębiorcom, osobom fizycznym, organizacjom pozarządowym, gminom, jednostkom kultury, kościołom i związkom wyznaniowym z terenu LGD. Realizowane projekty zgodne są z zawartymi w LSR celami, przedsięwzięciami oraz wskaźnikami.

Gmina Besko. Fot. R. Neumann

Gmina Rymanów. Fot. R. Neumann

Gmina Zarszyn. Fot. R. Neumann

Ponadto LGD jest stowarzyszeniem, które z powodzeniem sięga po środki zewnętrzne na realizację zadań związanych z aktywizacją społeczności lokalnej, kultywowaniem tradycji, przywracaniem pamięci o historii. Dzięki inicjatywom realizowanym przez pracowników i członków LGD pamięć o lokalnych smakach i rękodziele nigdy nie zginie.

Lokalna Grupa Działania „Dorzecze Wisłoka” działa aktywnie na rzecz rozwoju turystyki na swoim obszarze. Turyści mogą odwiedzić **Bajkową Krainę Pogranicza**, gdzie najmłodszy oraz ich opiekunowie mogą wspólnie spędzić czas w otoczeniu postaci z bajek i legend. Minipark o powierzchni 0,50 ha wyposażony jest w infrastrukturę dla dzieci w postaci 7 domków oraz jednej jaskini, oczka wodnego, a także zestawu zabawowego oraz ławo-stoły i ławki dla dorosłych. Teren miniparku jest ogrodzony, oświetlony i ogólnodostępny. Wejście na teren Bajkowej Krainy Pogranicza jest bezpłatne.

Można także odwiedzić **Karpackie Centrum Dziedzictwa Przyrodniczo-Kulturowego w Odrzechowej**. Do dyspozycji Gości jest zmodernizowany obiekt z małą gastronomią, miejscem na organizację imprez, urodzin, przyjęć czy zwyczajnie odpoczynku na trasie dalszej

Karpackie Centrum Dziedzictwa Przyrodniczo-Kulturowego w Odrzechowej. Fot. D. Błażejowska

Bajkowa Kraina Pogranicza

wycieczki. Z dala od zgiełku, ruchu i tłumów na małej działce w Odrzechowej można przyjemnie spędzić czas, korzystając z powstałej infrastruktury: placu zabaw, ścianek wspinaczkowych, wieżyczek obserwacyjnych, warsztatów łuczniczych, wypożyczalni gokartów.

*Bajkowa Kraina Pogranicza w Odrzechowej.
Fot. D. Błażejowska*

Wszystkich, którzy po całym dniu szaleństw i zwiedzania zgłodnieją, zapraszamy do **„Gospody Karpackiej” w Zarszynie**. Specjalnością Gospody są dania kuchni polskiej: tradycyjne schabowe z ziemniakami i kapustą zasmażaną, knysze, gołąbki z ziemniakami, pierogi czy proziaki. Kuchnia polska to nie tylko nasze dziedzictwo, ale też prawdziwa pasja. Pragniemy, aby każdy nasz Gość miał okazję skosztować tradycyjnych, również tych nieco zapomnianych polskich dań.

„Gospoda Karpacka” w Zarszynie. Fot. z archiwum LGD „Dorzecze Wisłoka”

KONTAKT:

Restauracja „Gospoda Karpacka”

38-530 Zarszyn, ul. Bieszczadzka 21

tel. 882 453 944

e-mail: dorzeczewisloka@op.pl

Restauracja czynna od wtorku do niedzieli w godzinach 12:00–20:00.

Fot. R. Neumann

Fot. R. Neumann

ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY BUKOWSKO

CO WARTO ZOBACZYĆ?

Ścieżka historyczno-przyrodnicza „Buczyna Karpacka” powstała w 2007 roku w kompleksie leśnym Bukowicy należącym do leśnej spółki Włociańskiego Stowarzyszenia Właścicieli Lasów Prywatnych, gdzie znajduje się mogiła powstańców styczniowych i żołnierzy armii austro-węgierskiej oraz stanowisko cisa. Trasa drugiej części ścieżki „Cis – staropolskie żelazo” stanowi odgałęzienie czerwonego szlaku karpackiego i przebiega w niezwykle zróżnicowanym terenie. Przy dobrej widoczności doskonale widać panoramę Bieszczadów aż po Połoninę Caryńską, po przeciwnej stronie Iłnią w słońcu skaliste szczyty Tatr. Występują tu źródła Wisłoka i podsiaki, które utworzyły cały szereg dość głębokich potoków z krystalicznie czystą wodą, w otoczeniu lasu bukowego z domieszką jodły.

Fot. J. Kobeszko

Ścieżka dydaktyczna „Szlakiem dawnych osad” wiodąca przez Zboiska, Ratnawicę, Bełchówkę do Bukowskiego, ukazująca walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe naszej gminy. Na trasie wędrówki można podziwiać piękne krajobrazy oraz niepowtarzalny świat

roślin i zwierząt. Dodatkowo spotkać tu można miejsca pełne tajemnic, nostalgicznych wspomnień, niecodziennych sytuacji i historycznych zdarzeń. Szlak tworzy 15-kilometrowa trasa, oznakowana kolorem żółtym, która zaczyna się przy Ośrodku Rekreacyjnym Caritas w Zboiskach, a kończy się przy cmentarzu żydowskim w Bukowsku. Trasę ścieżki można rozpocząć również od Bukowskiego oraz podzielić ją na etapy. Wyznaczono na niej 12 przystanków. Przy przystanku nr 7 urządzono miejsce odpoczynku z wiatą spoczynkową. Ścieżka przeznaczona jest dla osób w każdym wieku, chcących obcować z przyrodą.

Kirkut żydowski w Bukowsku. Fot. D. Błażejowska

Dla miłośników jazdy konnej udostępniony jest **szlak konny „Kraina Hucuła”** o łącznej długości 210 km po stronie słowackiej i polskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Do dyspozycji jeźdźców po stronie polskiej LGD „Dorzecze Wisłoka” oddało 5 wiat z miejscami siedzącymi oraz 4 wiaty wyposażone w grille i piece chlebowe. Natomiast z myślą o koniach przy wiatkach utworzono stancje i pałnki. Na terenie naszej gminy wiatka znajduje się w miejscowości Wola Sękowa. Szlak konno-taborowy, funkcjonujący w ramach Polsko-Słowackiego Centrum Turystyki Konnej, to sieć tras do jazdy wierzchem lub w zaprzęgu na odcinku Od-rzechowa – Vitazowice.

SZLAKI TURYSTYCZNE PRZEBIEGAJĄCE PRZEZ TEREN GMINY BUKOWSKO:

Szlak czerwony: Iwonicz-Zdrój – Rymanów-Zdrój – Puławy – Tokarnia – Przybyszów – Komańcza (Główny Szlak Beskidzki)

Miejsce pamięci poległych na szlaku czerwonym. Fot. D. Błażejowska

Szlakiem czerwonym na górę Tokarnia (778 m n.p.m.). Wola Piotrowa. Fot. D. Błażejowska

Fot. J. Kobeszko

Szlak żółty: Wola Piotrowa – Tokarnia – Wisłok Wielki – Kanasiówka. Z uwagi na walory widokowe polecamy spacer drogą polną z Karlikowa na Tokarnię (778 m n.p.m.) ok. 3,5 km i zejście szlakiem czerwonym (1 km) do sieci szlaków na siodle pod Tokarnią (700 m) i dalej łagodnie żółtym szlakiem do Woli Piotrowej (3 km).

Szlak zielony: Komańcza – Dołżyca – Garb Średni – Kanasiówka – Moszczaniec – Puławy Górne – Besko

Szlak papieski: Komańcza – Bukowsko – Puławy – Dukla

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Widok na drogę mleczną. Nawet nocą w Gminie Bukowsko jest pięknie. Fot. K. Radożycki

ATRAKcje TURYSTYCZNE NA TERENIE LGD „DORZECZE WISŁOKA”

Ekomuzeum „Beskidzkie Wędrowanie” – szlak przebiega przez teren 10 gmin, obejmuje 36 przystanków i prezentuje m.in. obiekty, muzea, lokalne izby historyczne, galerie sztuki, zabytki.

W Karpackim Centrum Dziedzictwa Przyrodniczo-Kulturowego w Odrzechowej można schronić się pod wiatą przed słońcem i deszczem. Tablice edukacyjne, mapa gór pogranicza polsko-słowackiego, gokardy i ambony z kładkami to tylko niektóre atrakcje, jakie czekają na turystów i mieszkańców.

W budynku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Rymanowie mieści się **Regionalna Izba Historyczna**. Miejsce gromadzi pamiątki po dawnych mieszkańcach Rymanowa i okolic, prezentując trzy główne ekspozycje: zbiór narzędzi rzemieślniczych i rolniczych, sala etnograficzna z wystrojem dawnej izby mieszkalnej, sala historyczna z eksponatami i dokumentami z historii miasta i źródła.

Galeria Rękodzieła Artystycznego w Zarszynie jest natomiast miejscem wyjątkowym i niepowtarzalnym ze względu na klimat i zbiory eksponatów, których twórcami są lokalni rękodzielnicy. Stała ekspozycja galerii to prace lokalnych twórców, miłośników sztuki, specjalizujących się w dziedzinie haftu krzyżkowego, ikonopisarstwa, wikliniarstwa, malarstwa, rzeźby, filcu, tkactwa, koronkarstwa i nie tylko.

Grupy zainteresowane, a w szczególności dzieci i młodzież mogą zapoznać się z budową ula, pracą pszczelarza i produktami pszczelimi w **Miodowym Przystanku Edukacyjnym w Odrzechowej – w pasiece Państwa Józefczyków**. Istnieje możliwość obejrzenia rodziny pszczelej – w specjalnym stroju pszczelarskim. W pracowni pszczelarskiej można degustować miody, odlać własną świeczkę z wosku pszczelego i posłuchać prelekcji dotyczącej organizacji pracy rodziny pszczelej, procesu powstawania miodu oraz leczniczych właściwości produktów pszczelich.

W krajobrazie miejscowości Odrzechowa znajduje się budynek dawnej szkoły tkackiej, która od roku 1922 do czasów okupacji hitlerowskiej kształciła młodych rzemieślników tkackich. Nawiązując do korzeni kulturowych ludności, w budynku **Świetlicy Dziedzictwa Kulturowego** utworzono **pracownię tkacką**, która proponuje turystom udział w warsztatach tkackich z wykorzystaniem krosna tkackiego o konstrukcji z lat 30. XX wieku oraz obejrzenie dawnego sprzętu domowego i innych eksponatów w sali historycznej.

Do atrakcji należy zaliczyć również **„Krainę Odrzechowskich Zbójników”**, w której znajduje się replika armaty spod Chocimia skradziona staroście sanockiemu w 1626 roku przez odrzechowskich zbójników. Armata (kaliber 50 mm) została przekazana w 1932 roku do Muzeum Łemkowszczyzny w Sanoku. W skali Podkarpacia jest to jedyny taki egzemplarz, a i w skali kraju tego typu armaty stanowią rzadkość.

Na drodze czerwonego szlaku turystycznego w Wołtuszwowej w Rymanowie-Zdroju powstał **Przystanek Kultury Łemkowskiej**. W Rudawce Rymanowskiej na uwagę zasługuje największa w Polsce odkrywka oligoceńska łupków melinitowych **„Ściana Olza”**. W Wisłoczku, obok bazy studenckiej na Głównym Czerwonym Szlaku Beskidzkim, znajduje się jeden z piękniejszych wodospadów w Beskidzie Niskim.

W gorące, letnie dni można ochłodzić się w zbiorniku wodnym „Besko” w Sieniawie tzw. „Jezioro Sieniawskie”.

Na terenie LGD „Dorzecze Wisłoka” naukę jazdy konnej oraz przejażdżki w siodle lub bryczką oferuje **Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy w Odrzechowej**.

Inną atrakcją jest możliwość skorzystania z wypożyczalni quadów, a zimą skuterów śnieżnych. Ośrodek w Woli Piotrowej oferuje naukę jazdy skuterem, wyprawy turystyczne z przewodnikiem w najbardziej niedostępne miejsca i szlaki turystyczne zimową porą oraz wyprawy ekstremalne dla pasjonatów mocnych wrażeń, np. na zboczach pasma górskiego Bukowicy i Wisłoka.

SPORT I REKREACJA

Świetne warunki terenowe, jak również coraz lepsza baza sprawiają, że Gmina Bukowsko to doskonałe miejsce do wypoczynku i relaksu na łonie natury. Stadiony oraz boiska sportowe miejscowych klubów, orlik w Bukowsku czy też dostępne hale sportowe w zespołach szkół w Bukowsku, Nowotańcu i Pobiednie to miejsca, które służą poprawie tężyzny fizycznej i relaksowi. W zależności od zainteresowań, można tu pograć w piłkę nożną, ręczną, siatkową, halową, koszykówkę, unihokeja, tenisa stołowego lub uprawiać inne dyscypliny sportowe.

„Tropem Wilczym”, Bukowsko 2021 r. Fot. K. Adamczyk

Mało ruchliwe drogi, ścieżki spacerowe i ukształtowanie terenu sprzyjają uprawianiu biegów przełajowych oraz wyprawom rowerowym MTB.

Dla miłośników jazdy konnej udostępniony jest szlak konny „Kraina Hucuła” o łącznej długości 210 km po stronie słowackiej i polskiej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Do dyspozycji jeźdźców po stronie polskiej LGD „Dorzecze Wisłoka” oddało 5 wiat z miejscami siedzącymi oraz 4 wiaty wyposażone w grille i piece chlebowe. Natomiast z myślą o koniach

przy wiatach utworzono stancje i pańniki. Na terenie naszej gminy wiat znajduje się w miejscowości Wola Sękowa. Szlak konno-taborowy funkcjonujący w ramach Polsko-Słowackiego Centrum Turystyki Konnej to sieć tras do jazdy wierzchem lub w zaprzęgu na odcinku Odrzechowa – Vitazowice.

Na terenie LGD „Dorzecze Wisłoka” naukę jazdy konnej oraz przejażdżki w siodle lub bryczką oferuje **Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki Państwowego Instytut Badawczy w Odrzechowej**.

Inną atrakcją jest możliwość skorzystania z wypożyczalni quadów, a zimą skuterów śnieżnych. Ośrodek w Woli Piotrowej oferuje naukę jazdy skuterem, wyprawy turystyczne z przewodnikiem w najbardziej niedostępne miejsca i szlaki turystyczne zimową porą oraz wyprawy ekstremalne dla pasjonatów mocnych wrażeń np. na zboczach pasma górskiego Bukowicy i Wisłoka.

Zimą dla narciarzy wspaniałe warunki widokowe i długie trasy zjazdowe oferuje na terenie LGD „Dorzecze Wisłoka” wyciąg krzesełkowy w Puławach – oświetlany, sztucznie naśnieżany, z trasami zjazdowymi dla początkujących i bardziej zaawansowanych narciarzy oraz snowboardzistów.

Fot. P. Wisetka

Widok na Tatry z góry Tokarnia. Fot. K. Radożycki

Fot. K. Radożycki

Fot. K. Radożycki

DZIEDZICTWO PRZYRODNICZE

Gmina Bukowsko jest gminą rolniczą, o czym świadczy m.in. struktura użytkowania gruntów na jej obszarze. Użytki rolne stanowią ponad 52% całego obszaru gminy, natomiast lasy i tereny zadrzewione to blisko 43%. Kompleksy leśne na terenie Gminy Bukowsko mają charakter mieszany, dominują zespoły bukowe z domieszką jodły pospolitej. Do gatunków drzew stosunkowo często spotykanych w okolicznych lasach należą również: jawor, osika, lipa drobnolistna i dąb.

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Ziemia Bukowska to obszar, na którym graniczą ze sobą różnorodne krajobrazy. Tu łagodne wzniesienia rolniczego Pogórza Bukowskiego przechodzą w lesiste grzbieity gór Beskidu Niskiego.

Pasmo Bukowicy jest najwybitniejszym elementem orograficznym północno-wschodniej części Beskidu Niskiego i należy do Karpat Wschodnich. Ma ono formę rozległego wału, który ciągnie się z północnego zachodu na południowy wschód. Na południu i zachodzie ogranicza je dolina Wisłoka, a na wschodzie górna Połonka (dolina Przybyszowa) i potok Ostawiczki. Pasmo zbudowane jest ze skał fliszowych o charakterystycznej, skośnej rzeźbie, poprzetykane miejscami skalnymi ostałcami, które można podziwiać w rezerwacie „Kamień”, idąc szlakiem czerwonym do Komańczy. Linia grzbietowa jest dość wyrównana z wyróżniającym się w południowo-wschodniej jego części, szczytem Tokarnia (778 m). Zobaczyć stąd można panoramę okolicznych wsi: Wolę Piotrową, Bukowsko, Karlików i Tokarnię. Przy dobrej pogodzie i przejrzystym powietrzu, w oddali widać Tatry.

Pasmo Bukowicy na północy opada wyraźnym progiem w kierunku Pogórza Bukowskiego. W kierunku wschodnim naturalnym przedłużeniem pasma są grzbieity Rzepedki (Rożynkani) (706 m) i Kamienia (717 m), które sięgają doliny Ostawy.

Na całej swojej długości od tzw. węzła szlaków pod Zrubaniem (749 m) po Tokarnię (778 m) główny grzbiet Bukowicy tylko w dwóch miejscach w części środkowej schodzi poniżej 700 m. W tym bardzo wyrównanym grzbieicie wybijają się cztery szczyty: Skibce (Wysoka Debr) (776 m), Zrubień (778 m), Wilcze Budy (759 m) i Tokarnia (Magura) (778 m). Na mapach WIG[29] i powojennych pojawia się jeszcze nazwa Smokowska (748 m).

Głównym grzbietem biegnie szlak czerwony z Puław do Komańczy. Poprzecznie Bukowicę przecinają dwa szlaki: zielony z Beska do Moszczańca w części zachodniej i żółty z Woli Piotrowej do Wisłoka Wielkiego na wschodzie.

Mogiła na Bukowicy

Miejsce upamiętniające chłopów z Bukowskiej, którzy w 1863 roku zginęli, walcząc o Polskę. W miejscu tym pochowano także żołnierzy poległych w walkach w 1916 roku.

Mogiła na Bukowicy. Fot. D. Błażejowska

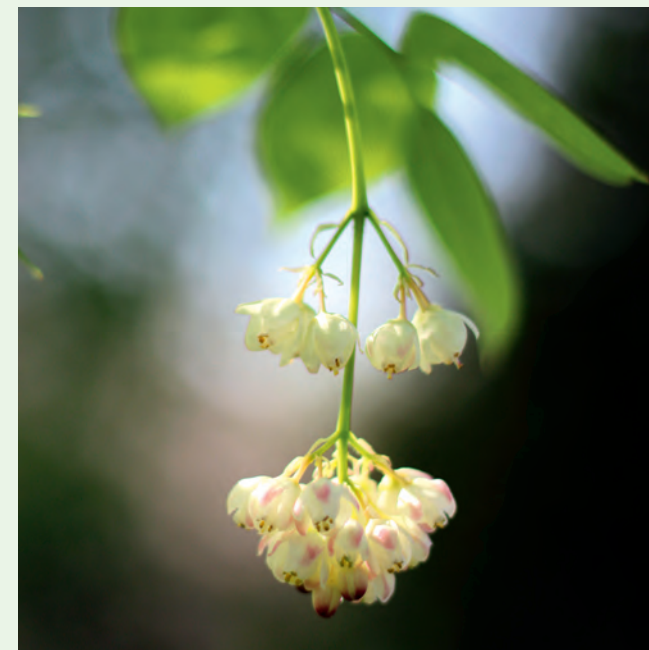
Przez gminę przebiega granica obszaru chronionego krajobrazu Beskidu Niskiego (droga Pielnia – Bukowsko w kierunku południowym do miejscowości Bukowsko, dalej w kierunku północno-wschodnim wzdłuż drogi Bukowsko – Sanoczek do miejscowości Sanoczek).

Gmina Bukowsko obfituje w liczne pomniki przyrody i niezwykle twory natury. W tutejszych lasach występuje bogactwo flory i fauny. Należy do niego rzadko spotykane skupisko cisa, drzewa, którego ochronę jeszcze w 1423 roku wprowadził król Władysław Jagiełło. Stanowisko to opisywane już było w latach 30. XX wieku. Ich skupisko znajduje się na południowych stokach Suchego Wierchu (Koło Krzyża) w Lesie Bukowskim na obszarze około 3 ha. Pojedyncze egzemplarze można znaleźć przy szlaku żółtym do Wisłoka Wielkiego oraz na wzgórzu Wilcze Budy. Tutejsze cisy mają formę drzewiastą, osobniki starsze dochodzą do 7 m wysokości, pierśnica najgrubszego wynosi 120 cm. Od szlaku czerwonego do cisów prowadzi ścieżka historyczno-przyrodnicza „Buczyna karpacka”.

Fot. J. Kobeszko

Można tu spotkać kilka innych prawnie chronionych gatunków roślin, łąki pokrywa kolorowa szata niezwyklej i rzadkich kwiatów oraz ziół: wawrzynek wilczełyko, paprotnik kolczysty, paprotnik Brauna, podrzeń żebrowiec, jęczyznik, storczyki m.in. listera jajowata, gnieźnik leśny, kruszczyk siny, podkolan i wiele innych, mieczyk dachówkowaty, zimowit jesienny, pokrzyk wilcza jagoda, kłokoczka południowa, śnieżyczka przebiśnieg, lilia złotogłów.

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Fot. J. Kobeszko

Szczęśliwcom wśród drzew udaje się wypatrzeć wiele chronionych gatunków ptaków, płazów i zwierząt: lisa, sarny, jelenia karpackiego, rysia, żbika, dzika, wilka czy niedźwiedzia.

Fot. J. Kobeszko

W podworskich ogrodach i w otoczeniu urokliwych kapliczek zachowały się pomnikowe drzewa, które były niemymi świadkami historycznych wydarzeń.

Nagórzany. Drzewo, które ukryje człowieka.
Fot. D. Błażejowska

Podworskie zadrzewienia ze stawami znajdujące się w centrum **Bukowska** mają znamiona użytku ekologicznego. Obecnie jest to naturalna ostoja przyrody ze starodrzewem dębowo-lipowym, otaczającym pozostałości dawnych stawów dworskich. Ten niewielki zakątek stanowi przykład naturalnego, tętniącego życiem ekosystemu. Podążając utworzoną ścieżką przyrodniczo-edukacyjną, między stawami można zaobserwować naturalny proces sukcesji ekologicznej oraz ciekawe okazy fauny i flory.

Staw w miejscu dawnego dworu w Bukowsku. Fot. J. Pałacki

Warto wspomnieć, że kilkusetletnie okazy drzew występujące w otoczeniu stawów posiadają cechy drzew pomnikowych: potężne dęby szypułkowe, lipy drobnolistne oraz nieco młodsze graby, klon jawor, klon polny, wiąz górski oraz wierzby. Piętro krzewów jest również bogate. Z gatunków chronionych na uwagę zasługuje wawrzynek wilczelyko, który swoimi różowymi kwiatami zachwyca już w lutym, oraz kłokoczka południowa, która ma znaczenie kulturowe, w okolicy z jej nasion wyrabia się różańce, stąd jej nazwa różańcowy krzew.

W **Nadolanach** pozostałości ziemnych fortyfikacji obronnych, jak również sieć dróg wewnętrznych i dojazdowych wraz z podjazdem uległy całkowitemu zniszczeniu. Z dawniejszego układu kompozycji roślinnych zachowany jest naturalny starodrzew dębowy z drzewami pomnikowymi: 2 dęby, 2 jesiony, 4 lipy, 3 modrzewie, 3 czarne topole i akacje.

W miejscowości **Płonna** w górnej partii wzniesienia, przy źródłach, zachowane są elementy założeń ziemnych o charakterze obronnym, pozostałości dworu obronnego – zamku (piwnice i fragmenty parteru). Z układu historycznego założenia ogrodowego pozostały pojedyncze skupienia drzew, takich jak: lipa szerokolistna, klon jawor, lipa drobnolistna, sosna pospolita, grab pospolity, klon polny, jesion wyniosły, stare wysokopienne jabłonie, orzech włoski. W krajobrazie obwiedzionym na horyzoncie naturalnymi zwartymi liniami lasu otwarte są znaczne przestrzenie łąk i pastwisk.

W **Woli Sękowej** na naturalnym tarasie w otoczeniu głębokiego jaru potoku oraz na niewielkim wzniesieniu zachowane są ogrody krajobrazowe pochodzące zapewne z końca XVIII wieku. Gruntownie przebudowano je w drugiej połowie XIX wieku. Pozostała jedna droga dojazdowa prowadząca przez mostek do podjazdu pod dwór. Pałac nie przetrwał do naszych czasów. Istnieje oficyna i stajnia. Oficyna pełni rolę dworu i jest współcześnie zaadaptowana na hotel. Stawy i groble zostały odnowione.

W zbiorowiskach roślinnych występują przede wszystkim krajowe drzewa liściaste m.in. grab pospolity, klon polny, klon zwyczajny, jesion wyniosły, buk pospolity, lipa szerokolistna, lipa drobnolistna. Rośnie tu kilka starych modrzewi, robinia akacjowa, brzoza brodawkowata, kasztanowiec biały, buk pospolity odmiana purpurowa, jesion wyniosły odmiana zwisła, sosna czarna, sosna wejmutka, platan klonolistny, dereń jadalny, modrzew europejski, a w kwaterach ogrodów użytkowych zachowały się jeszcze wysokopienne stare odmiany jabłoni.

Park przy Dworze Wola Sękowa. Fot. D. Błażejowska

Ogrody na Zamczysku w **Zboiskach** obecnie należą do Sióstr Służebniczek NPM. Niewielkie ogrody położone na wzgórzu zamkowym, w obrębie ocalałych fortyfikacji ziemnych, rozplanowane są na planie nieregularnego koła z niewielkim kopcem. Nadto można odnaleźć pozostałości zamczyska – wysokie wały ziemne, głębokie fosy, bastiony ziemne i pozosta-

Park dworski w Zboiskach. Fot. z archiwum UG Bukowsko

łości murów piwnic w przyziemiu. Dwór usytuowany jest w centralnej części Zamczyska na miejscu dawnych częściowo zniwelowanych fortyfikacji ziemnych. Pierwsza wzmianka o zamku datowana jest na 1412 rok.

W koronie wałów i fosy rośnie kilka starych dębów szypułkowych. W składzie florystycznym przeważają gatunki krajowe liściaste, głównie dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna, buk zwyczajny, grab pospolity, brzoza brodawkowata, świerk pospolity. Układ ogrodów użytkowych (warzywnik i sad) jest zachowany. Na ich obrzeżu rosną: wiąz, jesion wyniosły, klon, czereśnia ptasia, czereemcha pospolita.

GDZIE SPAĆ? GDZIE JEŚĆ?

NOCLEGI

„Zajazd pod Bukowicą”
Bukowsko, 38-505 Bukowsko
tel. 13/ 467 40 35
ilość miejsc: 50

„Wola Sękowa – Dwór”
Ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy
Nowotaniec 106, 38-505 Bukowsko
tel. 609 768 874, 697 970 286
ilość miejsc: 32

„Ostoja Karlików” – domki do wynajęcia
Przybyszów, 38-505 Bukowsko
tel. 532 407 382
ilość miejsc: 30

**Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy
Dom Rekolekcyjno-Formacyjny Caritas
Archidiecezji Przemyskiej**
Zboiska 33, 38-505 Bukowsko
tel. 783 827 287
ilość miejsc: 70

Agroturystyka „Zajazd u Bogny”
Bukowsko 326, 38-505 Bukowsko
tel. 663 816 954
ilość miejsc: 12

Agroturystyka „Na Kamieńcach”
Wola Sękowa 55, 38-505 Bukowsko
tel. 519 477 216
ilość miejsc: 7

Agroturystyka „Złoty Dukat”
Nagórzany 78, 38-505 Bukowsko
tel. 512 136 649
ilość miejsc: 12

Agroturystyka „Przy Stawie”
Wola Sękowa 47, 38-505 Bukowsko
tel. 602 588 806
ilość miejsc: 9

Agroturystyka „Pogranicze”

Zboiska 29, 38-505 Bukowsko
tel. 13/ 467 52 00
ilość miejsc: 8

Agroturystyka „Agro Marzenie”

Wola Piotrowa 35, 38-505 Bukowsko
tel. 604 279 242
ilość miejsc: 10

Agroturystyka „Agrowczasy”

Wola Piotrowa 46, 38-505 Bukowsko
tel. 668 050 966
ilość miejsc: 9

Agroturystyka „Pod Skałą”

Wolica 56, 38-505 Bukowsko
tel. 518 417 431
ilość miejsc: 12

KUCHNIA

Poezja Smaku

Bukowsko 328, 38-505 Bukowsko
tel. 694 628 415, 696 294 490

Domowe wyroby garmazeryjne typu: pierogi, uszka, gołąbki, krokiety. Głównie na wynos, istnieje możliwość zjedzenia na miejscu.

Pizzeria Ms.Pizza

Nowotaniec 64, 38-506 Nowotaniec

tel. 669 539 660

Pizza na miejscu i na wynos.

Bar w Nowotańcu

Nowotaniec, 38-506 Nowotaniec

tel. 695 260 861

Jedzenie typu kebab na miejscu i na wynos.

MIEJSCA ODPOCZYNKU

- ❖ Wiatka, ławeczki koło cmentarza żydowskiego „Parszywiec” w Bukowsku
- ❖ Wiatka, ławeczki w Zboiskach na terenie parku koło Domu Rekolekcyjno-Formacyjnego Caritas Archidiecezji Przemyskiej
- ❖ Wiatka, ławeczki w drodze na ścieżce historyczno-przyrodniczej „Szlakiem dawnych osad” ze Zboisk w stronę Kamiennego
- ❖ Wiatka, ławeczki w drodze na szlak czerwony GSB z Woli Piotrowej w stronę Puław
- ❖ Wiatka, ławeczki w drodze na szlak żółty z Woli Piotrowej w stronę Wisłoka Wielkiego

NOCLEGI I GASTRONOMIA LGD „DORZECZE WISŁOKA”

NOCLEGI

BESKO

- ❖ **Kandefer. Hotel i restauracja**
Bieszczadzka 35, 38-524 Besko
tel. 13/ 467 30 64
- ❖ **Lawendowy Dom**
Bieszczadzka 47, 38-524 Besko
tel. 730 552 575
- ❖ **Panasiewiczówka Domki z kominkiem**
Domki w Bieszczadach
Domki dla wędkarzy
Domki w górach
Dębowa 20, 38-530 Odrzechowa
tel. 796 500 748
- ❖ **Agroturystyka „Pod Kasztanem”**
Karolina i Mateusz Szafankiewicz
Mymoń ul. Szkolna 16
38-524 Besko
Danuta Szafankiewicz
Mymoń ul. Szkolna 15
38-524 Besko
tel. 13/ 467 31 61
kom. 609 673 428, 693 641 683
e-mail: kontakt@domypodkasztanem.pl
- ❖ **Gospodarstwo Agroturystyczne „Nad Przełomem Wisłoka”**
Wolska 23, 38-524 Besko
tel. 13/ 467 31 51
- ❖ **Zielony Domek**
Głębokie 95, tel. 603 644 548
oferta całoroczna
- ❖ **Hotel** Dwór Ostoia**
Klimkówka, ul. Zdrojowa 1
tel. 13/ 43 56 599, 601 361 888
www.ostoia.pl
- ❖ **Pod Wiatrakami**
Ladzin, ul. Rzeszowska 193
tel. 13/ 43 55 955, 517 843 089
ilość miejsc: 5, oferta całoroczna
- ❖ **Zielony Gaj**
Ladzin, ul. Zadwór 26
tel. 13/ 43 55 997
www.agroturystyka-zielonygaj.pl
ilość miejsc: 15, oferta sezonowa
- ❖ **Pod Polaną**
Puławy Górne 20
tel. 13/ 43 59 170, 604 526 478
www.podpolana.pl
ilość miejsc: 22, oferta całoroczna
- ❖ **Salamander**
Puławy Górne 16
tel. 13/ 43 59 169
www.noclegi.pulawy.pl
ilość miejsc: 20, oferta całoroczna

RYMANÓW

- ❖ **Na Rozdrożu**
Bałucianka 30, 38-481 Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 131, 665 729 995
http://www.balucianka-beskidniski.pl/
- ❖ **Pole namiotowe Nad Zalewem**
Oferta sezonowa: czerwiec–sierpień
Głębokie 82
tel. 692 094 224
- ❖ **Nad Wisłokiem**
Puławy Dolne 6
tel. 13/ 43 59 176
ilość miejsc: 6, oferta całoroczna
- ❖ **Pod Dębem**
Puławy 23
tel. 13/ 43 59 162
ilość miejsc: 5, oferta całoroczna

- ❖ **Dom w Puławach**
Puławy 7
tel. 13/ 43 59 177
www.domwpulawach.pl
ilość miejsc: 5, oferta całoroczna
- ❖ **Agroturystyka u Elizy**
Puławy 4
tel. 13/ 43 59 168
oferta całoroczna
- ❖ **Zajazd BOG-MAR**
ul. Mitkowskiego 8, Rymanów
tel. 13/ 43 55 245 wew. 100, 605 157 097
www.bog-mar.com.pl
- ❖ **Hotel** Jaś Wędrowniczek**
ul. Bieleckiego 8, Rymanów
tel. 13/ 43 56 733, 603 364 444
www.jas-wedrowniczek.pl
- ❖ **Noclegi Brosta**
ul. Bieleckiego 21, Rymanów
tel. 13/ 43 56 724
- ❖ **Noclegi Biała Sowa**
ul. 3 Maja 28, Rymanów
tel. 661 881 795
- ❖ **Schronisko PTSM – kat. II**
Posada Górna ul. 3 Maja 164,
Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 56 414
www.spposada.republika.pl
- ❖ **Sanatorium Stomil**
ul. Świerkowa 1, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 327
www.sanatorium-stomil.com.pl
- ❖ **Uzdrowisko Rymanów S.A.**
ul. Zdrojowa 48, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 461
- ❖ **Zakład Aktywności Zawodowej**
ul. PCK, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 720
www.zazrymanowzdroj.republika.pl
- ❖ **Willa Zofia – pensjonat**
ul. Wyspiańskiego 1, Rymanów-Zdrój
tel. 502 110 921
www.willazofia.eu
- ❖ **Zacisze – hotel**
ul. Ogrodowa 28, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 217
www.rymanow.tom.pl/zacisze
- ❖ **Szajna SPA – pensjonat**
ul. Kasztanowa 11, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 470, 727 676 707
www.szajnarymanow.pl
- ❖ **Słoneczna – pensjonat**
ul. Zdrojowa 26, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 129, 13/ 43 57 130
- ❖ **Piccollo – hotel**
ul. Zdrojowa 45, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 601
www.piccollo-rymanow.pl
- ❖ **Asturia – pensjonat**
ul. Widokowa 21, Rymanów-Zdrój
tel. 537 183 555
www.asturia.pl
- ❖ **Kwatery Prywatne** dostępne na stronie internetowej: <http://www.info.rymanow.pl/bit/ct-menu-item-4/baza-noclegowa/rymanow-zdroj>
- ❖ **DWOREK WESELNY – zajazd**
Bzianka 192
tel. 13/ 43 58 700
www.dworekbzianka.pl
- ❖ **DOM NAD ZALEWEM**
ul. Długa 190, Sieniawa
tel. 505 277 789
- ❖ **U Kowala**
Królik Polski, ul. Bieszczadzka 73
tel. 727 670 215
www.agroturystyka.rymanowzdroj.info
ilość miejsc: 6, oferta całoroczna
- ❖ **Nad Potokiem**
Królik Polski, ul. Bieszczadzka 31
tel. 609 619 682
ilość miejsc: 5, oferta całoroczna
- ❖ **Hedar**
Wisłoczek 7
tel. 13/ 43 59 034
www.hedarsuperturystyka.pl
ilość miejsc: 9, oferta całoroczna

❖ **Biały Domek**
Wisłoczek 10
tel. 13/ 46 011 93
www.bialydomek.pl.tl
ilość miejsc: 6, oferta całoroczna

❖ **Pole namiotowe Wisłoczek**
teren Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej.
Studenckie Koło Przewodników
Beskidzkich, 35-084 Rzeszów
Oferta sezonowa: lipiec–sierpień

ZARZYZN

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „Konik Garbusek” – Bogdan Barlewicz**
Jaćmierz 259, 38-530 Zarszyn
tel. 691 991 818

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „Dom przy wodzie” – Jacek Przybylski**
Odrzechowa 2, 38-530 Odrzechowa
tel. 501 642 682

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne Lidia Barna**
Odrzechowa, ul. Cicha 10, 38-530 Zarszyn
tel. 13/ 46 66 444

❖ **Karol Panasiewicz Domki Wypoczynkowe „Panasiewiczówka”**
Odrzechowa, ul. Dębowa 20b,
38-530 Zarszyn
tel. 796 500 748

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne Franciszek Gajewski**
Pastwiska 41, 38-530 Zarszyn
tel. 13/ 467 10 24

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „Dom nad Wisłokiem”**
Pastwiska, ul. Kard. Karola Wojtyły 19,
38-530 Zarszyn
tel. 13/ 42 23 250

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „Domki na Lipowej”**
Pastwiska, ul. Lipowa 39, 38-530 Zarszyn

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „U Suszków” Aleksandra Suszko**
Pielnia 96a, 38-533 Nowosielce
tel. 13/ 46 72 360

❖ **Gospodarstwo agroturystyczne „Nad stawem” Agata Piech**
Posada Zarszyńska, ul. Stawowa 2,
38-530 Zarszyn
tel. 604 395 985

❖ **Kwatera Myśliwska „BUDY” – Nadleśnictwo Rymanów**
Odrzechowa, 38-530 Zarszyn
tel. 13/ 435 50 15

❖ **Punkt Apteczny w Długiem „Noclegi w Długiem”**
Długie, ul. Sanocka 147, 38-530 Zarszyn
tel. 510 278 312

❖ **Basztogród – Daniel Malik**
Nowosielce, ul. Basztowa 1,
38-530 Zarszyn
tel. 608 188 488

❖ **Hostel Karpacki**
Zarszyn, ul. Bieszczadzka 23, 38-530 Zarszyn
tel. 663 335 524

GASTRONOMIA

BESKO

❖ **Pizzeria „Eventi” Besko**
Hrabeńska 27
tel. 888 421 095
Czynne do godz. 22:00
Na miejscu, na wynos, dostawa.

❖ **Kandefer. Hotel i restauracja**
Bieszczadzka 35
tel. 13/ 467 30 64
Czynne do godz. 22:00
Obsługa zmotoryzowanych, bez dań na miejscu, nie oferuje dostawy do domu.

RYMANÓW

❖ **Stara Gorzelnia – Restauracja**
ul. Mitkowskiego 12
tel. 605 558 801
www.restauracja.bog-mar.com.pl

❖ **Jaś Wędrowniczek – Restauracja**
ul. Bieleckiego 8
tel. 13/ 43 56 733
www.jas-wedrowniczek.pl

❖ **Świtezianka – Restauracja**
ul. Kasztanowa 4, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 305

❖ **Zacisze – Restauracja**
ul. Ogrodowa 28, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 217
www.rymanow.tom.pl/zacisze

❖ **Zielony Domek – Kawiarnia Restauracja**
ul. Parkowa 4, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 69 502
www.zielonydomek-rymanowzdroj.pl

❖ **Piccolo 1 – Kawiarnia – Restauracja**
ul. Zdrojowa 45, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 601
www.piccolo-rymanow.pl

❖ **Piccolo Empiro – Kawiarnia**
ul. Wyspiańskiego, Rymanów-Zdrój
tel. 13/ 43 57 601
www.piccolo-rymanow.pl

❖ **Dwór Ostoia – Restauracja**
ul. Zdrojowa 1, Klimkówka
tel. 13/ 43 56 599
www.ostoia.pl

❖ **Zajazd „Dworek weselny”**
Bzianka 192
tel. 13/ 43 58 700
www.dworekbzianka.pl

❖ **Amadeus – Restauracja**
budynek główny dolnej stacji
KICZERASKI
tel. 13/ 43 59 001
www.kiczerski.pl

ZARZYZN

❖ **Gospoda Karpacka**
Bieszczadzka 21, 38-530 Zarszyn

❖ **Bar Piekietko w Zarszynie**
Piwiarnia
Szkolna 10, Zarszyn

❖ **Restauracja Galicja**
Bieszczadzka 57, 38-530 Zarszyn

❖ **Bar Chmielna**
Podkarpacka 49, 38-530 Zarszyn

JAK DO NAS DOJECHAĆ?

Autobusem:

Linia MKS nr 18 na trasie: Sanok – Bukowsko – Wola Piotrowa – Sanok

Linia MKS nr 19 na trasie: Sanok – Wola Sękowa – Wygnanka – Sanok

Autobusy kursują w dni robocze od poniedziałku do piątku.

Samochodem osobowym:

Droga wojewódzka nr 889 prowadząca z Sieniawy przez Bukowsko do Szczawnego w stronę Bieszczadów.

Droga powiatowa nr 2207R Pisarowce – Nowotaniec przez Jędruszkowce i Pielnię.

Droga powiatowa nr 2212R Sanok – Bukowsko przez Sanoczek, Markowce, Pobiedno i Wolicę.

Transportem publicznym:

Najbliższy dworzec autobusowy oraz stacja kolejowa znajdują się w Sanoku.

Połączenia bezpośrednie z i do Warszawy, Łodzi, Krakowa, Wrocławia oraz wiele innych.

Linie lotnicze:

Najbliższy port lotniczy to Rzeszów-Jasionka – międzynarodowy port lotniczy położony 14 km od centrum Rzeszowa w miejscowości Jasionka.

Loty bezpośrednio z i do USA, Turcji, Anglii, Niemiec i wiele innych.

Teksty:

Diana Błażejowska, Joanna Olchawa, Nina Dąbrówka

Zdjęcia:

Kamil Radożycki, Robert Neumann

Diana Błażejowska, Joanna Kobeszko, Krzysztof Adamczyk, Piotr Wiśniewski, Józef Pałacki

Archiwum LGD „Dorzecze Wisłoka”, Archiwum UG Bukowsko

Zdjęcie na okładce:

Kamil Radożycki

© Copyright by Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bukowskiej, 2021

ISBN 978-83-66309-68-5

Realizacja wydawnicza:

WYDAWNICTWO
EDITORIAL

35-614 Rzeszów

ul. Św. Kingi 20/70

tel. +48 730 999 731, 730 999 732

e-mail: redakcja.edytorial@gmail.com

www.edytorial.com

